

BETHLEN GÁBOR A LENGYEL KÉZIRATOKBAN

Bibliográfiai vázlat

A Bethlen-kori Erdély és Lengyelország történelmi kapcsolatait csak részben tárták fel. Báthory Gábornak és Bethlen Gábornak a lengyel koronához való viszonya már 1887-ben foglalkoztatta Schmidt Vilmost a *Bethlen Gábor fejedelemsége Felső-Sziléziában 1620 és 1624 között* (Rzady Bethlena Gábora na Górnym Śląsku 1620–1624, Sobótka, 1959. nr. 3.) c. kompetens cikk azonban nem olyan régen született meg Józef Leszczynski tollából. Mindezidáig hiányzik az egész problematikát átfogó monografikus feldolgozás; olyan jellegű munkára gondolok itt, mint Ludwik Bazylow *Erdély és Lengyelország* (Siedmiogród a Polska. Warszawa, 1967.) c. igen értékes könyve, amely az 1576–1613-ig tartó időszakot öleli fel.

Ösztönzőleg hatott rám Nagy László *Bethlen Gábor a független Magyarorszáigért* (Budapest, 1969.) c. érdekes könyve. Többek között ennek köszönhető, hogy összegyűjtöttem a lengyel kéziratárakban levő Bethlen-anyagokat. Nagy hangsúlyozza, hogy milyen fontos az *archív*-iratok feltárása. Saját kutatásairól így ír: *A feladat megoldásához mindenekeelőtt levéltári alapkutatásokat végeztem. Kutatásaim során a kiadott korabeli levelek, okmányok, naplók adatait kibővítettem az Országos Levéltárban, az esztergomi, valamint a kolozsvári, nagyszombati, pozsonyi, nyitrai, lőcsei, kassai, nagyszombati, bitsei, késmárki, eperjesi és bártfai levéltárban fellelhető Bethlen-kori levelek és egyéb forrásanyagok adataival. Természetesen e kiterjedt forráskutatás ellenére sem lehetne felelősséggel azt állítani, hogy ezután már nem kerülhetnek elő Bethlen háborúira vonatkozó újabb adatok.* (37.)

Nagy László könyve jóllehet rengeteg forrásanyagot tartalmaz, szembeötlően kevés benne az Erdély és Lengyelország kapcsolataira vonatkozó dokumentum. Három lengyel témájú levelet említ csupán: III. Zsigmond király levelét Bethlenhez, Bethlen levelét a királyhoz és a lengyel király levelét a magyar rendekhez. Mindhárom levél 1619-ből való.

A lengyel kéziratárakban végzett kutatások arról tanúskodnak, hogy Bethlen Gábor egész uralkodása alatt szoros kapcsolatban állt Lengyelországgal, nagy népszerűségnek örvendett Lengyelországban. Levelezésben állt a lengyel politikai élet legkiválóbbjaival, a királyon kívül Stanisław Żółkiewskivel, Jerzy Zbaraskival, Stanisław Lubieńskivel és Władysław herceggel. Bethlen nevével gyakran találkozhatunk a XVII. századi lengyel főurak egymáshoz írt leveleiben.¹ A

¹Bibliográfiai vázlatunkba azokat az írásokat is bevettük helyenként, amelyekben csupán szó

leveleken kívül és a politikai dokumentumokon kívül megtalálható Stanisław Skarszewski Bethlenhez írt sirversének másolata is.

Az a tény, hogy a lengyel kéziratgyűjtemények főleg másolatokat tartalmaznak, nem csökkenti az anyagok értékét, mert gyakran *ezek* az egyedüli dokumentumok.

A részletes történelmi kutatások során majd kiderül, mennyit érnek ezek az archív anyagok a Bethlen-kori Erdély és Lengyelország közötti kapcsolatok monografikus feldolgozásában.

* * *

A Bethlen-anyagokat tartalmazó könyvtárakat és archívumokat ábécé rendben közöljük. Az egyes iratok lengyel címeit magyarul zárójelben adjuk meg. A dokumentumok címeit idézve az eredeti írásmódot használtuk.

I. Biblioteka Czartoryskich, Kraków

377 XVII. századi kézirat. Miscellanea

– Epitaphium Gabrielis Bethleen 65.p.

1320 XVIII. századi kézirat. Żywoty królów polskich (Lengyel királyok élete)

valamint Acta diversa annorum 1574–1648 necnon diarii annorum 1619–1648

– Formula juramenti quod Betleem Gabor praestitit Cassoviae coram Legato turcico et postea per legatum suum Constantinopolim misit (1620), 37–39. p.

– Juramentum Turcici imperatoris Gabrieli Betleem (1620), 39–41. p.

1623 XVII. századi kézirat. Diversa acta epistolae variorum litterae universales,

lauda, vota, orationes, diarii etc. annorum 1588–1608 et 1621–1622

– Articulus de capitulationibus cum Bethlem factis excerptus, 1685. p.

– Abeodem Romanorum imperatore (4 dec. 1621), 1685–1686. p.

– Respondum eidem imperatori (6 feb. 1622), 1686–1688. p.

---

van Bethlenről. Hangsúlyozni kell ugyanis, hogy Bethlen volt az 1617–1626 közötti időszakban az egyik legfontosabb személy, akinek nevével a lengyel politikusok levelezésében találkozhatunk. A bibliográfiában szereplő kéziratok nagy részében található olyan levél, amelyben az erdélyi fejedelemtől van szó. A levelek egy része nyomtatásban is megjelent. Például Stanisław Żółkiewski írásában (Lwów, 1861 ed. August Bielowski) a következő levelekben van szó Bethlenről: Żółkiewski két levele III. Zsigmond királyhoz, kelt 1617. IX. 11. (270–272.); 1617 (287.); Szkender pasa török hadvezér levele 1617-ből Żółkiewskihez (280.); Żółkiewski levele Zaslowski herceghez 1617-ből (435–436.); III. Zsigmond levele Żółkiewskihez, kelt 1619. X. 15. (544–549.), stb. A Lengyel Tudományos Akadémia Krakói Könyvtárában (Biblioteka PAN Kraków) található 2256-os jelzésű kézirat a Bethlen-anyagokon kívül egyéb ebből az időből származó hungaricákban is bővelkedik, pl.: Eszterházy M. és I. Rákóczi György lengyelekkel való levelezése. Hasonló a helyzet más kéziratokkal is, bár nem mindegyikben van ilyen sok hungarica. Ebben a vázlatban kizárólag a Bethlent közvetlenül érintő anyagokra összpontosítottunk. A hungaricák általános bibliográfiájának elkészítését későbbra halasztjuk. Hozzá kell még tennünk, hogy Lengyelországban megjelent nyomtatásban Bethlen és Zbaraski levelezésének egy töredéke is (*Listy księcia Jerzego Zbaraskiego z lat 1621–1631*, Kraków 1878). August Sokołowski, a levelek kiadója sok hibát követett el. Kiadványát élesen bírálta K. Kantecki (*W sprawie listów księcia Jerzego Zbaraskiego*, Lwów 1879).

- 1656** XVII. századi kézirat. *Silva rerum. Epistolae, orationes, lauda, diarii, acta diversissima, versus, carmina, epigrammata etc.*
 – Formula juramenti quod Bethlen Gabor praestitit Cassoviae legato Thurcico et postea legatum suum misit Const., 470–472. p.
 – Juramentum Turcarum imperatoris Gabrieli Bethlen factum Vratislaviam allatum germanico idiomate, 472. p.
- 1662** XVIII. századi kézirat. *Silva rerum*
 – List Xięcia Jerzego Zbarawskiego, pana krakowskiego do Bethlen Gabora, 84. p.
 (Jerzy Zbaraski herceg, krakkói úr levele Bethlen Gáborhoz)
- 1664** XVII. századi kézirat. *Miscellanea actorum sub Sigismundus tribus, Henrico, Stephano, Michaeli ac Joanne III*
 – Elogia sepulchralia trium belli ducum Gabori, Gustavi et Vallensteinii, 485–486. p.²

II. Biblioteka Jagiellońska, Kraków

- 59** EE II 7 XVII. századi kézirat. *Miscellanea*
 – Juramentum Turcarum imperatoris Gabrieli Bethleem factum et Juramentum Gabrielis Bethlen sultano, 346 lap
- 102** Bbb I 39 XVII. századi kézirat. *Miscellanea*
 – Bethlem Gaborego z cesarzem I.M. Conditie stronij pokoju spisane, 675. p.
 (Bethlen Gábor békefeltételei a császárral)
 Nowinij o Gaborze pewniejsze, 723. p.
 (Hírek Bethlen Gáborról)
- 166** CC IV 37 XVII/XVIII. századi kézirat. *Miscellanea*
 – Versio Litterarum missarum ad Portham a Bethlen Gabor a Machometis (1629), 151. lap
 – Od Betliema do Imci pana podczaszego coronnego (1626), 252. lap (Bethlen levele egy lengyel úrhoz – S. Lubomirskihez)
- 211** DD IV 33 XVII. századi kézirat. *Miscellanea*
 Ez a kézirat teljes egészében fontos az akkori lengyel–magyar kapcsolatok kutatója számára. Többek között Bethlen Gábornak a lengyel politikai személyiségekhez írt leveleit találjuk itt (III Zsigmond királyhoz írott levelét például).

III. Biblioteka PAN, Kórnik

- 201** XVII. századi kézirat. *Miscellanea*
 – Kopia listu J.K.M. do Gabora Bethlena (1625), 258. lap (A lengyel király levele Bethlen Gáborhoz)

²Bethlen-anyagok található még a Naruszewicz-gyűjteményekben (Teki Naruszewicza, Bibl. Czartorystkich). XVIII. századi másolatok ezek, melyeket a lengyel felvilágosodás ismert költőjének és történészének készítettek.

- Odprawa pp. posłów z Betliemowego weszela (1626), 283-284. lap (A követek elbocsátása Bethlen lakodalmából)
  - Respons Gaborego (Bethlena) posłowi dany IMP (Stanisława Lubomirskiego) ... (1626), 290^v–292. lap
(Bethlen Gábor válasza Lubomirski követének)
  - Pana (?) juramenti Turcici imperatoris ... serenissimi principi Transilvaniae ... (1619), 292–292^v lap
  - Copia litterae Bethleni Gaboris do p. (Stanisława Lubomirskiego) podczaszego koronnego (Claudiopoli 3 IX 1626), 292^v–293. lap
- 289** XVII. századi kézirat. Akta i listy oryginalne za Zygmunta III (Eredeti akták és levelek III. Zsigmond korából)
- A 136. lapon van szó Bethlenről.
- 292** XVII. századi kézirat. Akta i listy ... (Akták és levelek)
- A 15. és 21. oldalon van szó Bethlenről.
- 317** XVII. századi kézirat. Miscellanea
- List króla Zygmunta III do Gabora Betlena (1619), 293. lap (III. Zsigmond király levele Bethlenhez)
  - Odpowiedź Betlena (1619), 293^v–295. lap.
(Bethlen válasza)
  - List Betleni Gabora do Skinderbaszy (1619), 293. lap (Bethlen levele Skinderbasához)
- 324** XVII. századi kézirat. Miscellanea.
- Bethlen Gáborról van szó III. Zsigmond király egy iratában a 178^v–179. lapon valamint egy Ostrowski nevű herceghez címzett levélben a 189. lapon.
- 325** XVII. századi kézirat. Akta 1613–1616 i 1606–1621
- Gabriel Bethlem Princeps Transylvaniae Regia Mtti (3 I 1614), 141.
  - Ad eadem a Sac. Reg. Mtte respons, 143. p.
- 326** XVII. századi kézirat. Miscellanea
- Ad Status et Ordines Hungariae (Varsavia 30 Dec. 1619), 211–216. p.
  - Instructio gnoso Stanislao Zadorski Secretario S.R.M ad Status Ordinesqum Hungariae..., 216.p.
  - Instructio ... Mikołaja Firleja (Varsavia 2 May 1620), 228 passim
  - Kopia pisma Gabriela Bethlena do Hetmana (Zólkiewskiego) (Bethlen levele Zólkiewskihez)
  - Instrukcja JKM do Turek Urodzonemu Hieronimowi Otwinowskiemu... (25 XI 1619), 501–505. p.
(A király instrukciója Otwinowski törökországi küldetéséhez) Bethlenről az 503. oldalon van szó.
  - Instrukcja tajemniejsza koniuszemu (Zbaraskiemu), 561–564. p. (Titkos instrukció Zbaraskinak) Bethlenről az 564. oldalon van szó.
  - Relacja legaczej Imci Koniuszego, 565–634. p. (Zbaraski beszámolója legációjáról) Bethlenről az 579. oldalon van szó.
  - Copia Irarum ab Oratore Regio ad Principem Transylvaniae, 670–672. p.

- Respondum eiusdem Principis (1623), 672–673. p.
A következő oldalakon van még szó Bethlenről: 452., 650–657., 683–688. (Dec. 1620), 1051. (1632), 1062–1063. (Dec. 1623), 1171. (1622), 1200. (1623).
- 330** XVII. századi kézirat. Akta (1618–1621)
E kézirat számos oldalán van szó Bethlen Gáborról, lásd: 53., 68., 141., 161., 166., 361–364., 377–378., 380., 411., 417., 421., 476., 505., 789.
- 333** XVII. századi kézirat. Acta Publica (1620–1624)
– Bethlen Gáborról III. Zsigmond király levelezésében esik szó (1623), 190 passim.
- 339** XVII. századi kézirat. Miscellanea
– Bethlenről Zbaraski herceg leveleiben van szó (1623–1626), 1–2., 41–43., 65–66. lap.
- 341** XVII. századi kézirat. Miscellanea
– Resolutio Sacrae Regiae Maiestatis Sueciae ad eam Propositionum suarum declarationem quam... Princeps Transilvaniae internuncio S^{ae} R^{ae} Mttis die 13 May ex Alba Julia (1626), 210–212^v lap
– Más dokumentumokban is szó van Bethlen Gáborról, lásd: 227–227^v., 238., 379., 385. lap
- 344** XVII. századi kézirat. Miscellanea
Bethlen Gáborról a 416. (Litera Imperatoris Turcarum ad Mtem Cesaream oblata... 10 Maii 1619) és a 419. oldalon van szó.
- 348** XVII. századi kézirat. Miscellanea
– Copia literarum Transilvaniae principis ad Schender Passam (1619) 185. lap
– Copia literarum Sacrae Regiae Mtis ad Gabrielem Bethlem Palatinum Transylwaniae, 193^v–194. lap
– Responsum a Gabriele Bethlem ad hisce literas SR Maiestatis, 194^v lap
– Copia listu Bethlem Gabora do Senatora Polskiego (1620) (Bethlen levele egy lengyel szenátorhoz)
– Puncta Legationis Palatini Transilvaniae
- 975** XVII-XVIII. századi kézirat. Silva rerum
– Bethlen Gáborról a 224–226. és a 266. oldalon van szó.
- 983** XVII. századi kézirat. Silva rerum
– Gustaff do Bethlem Gaborego (1623), 9. lap (Gusztáv svéd király levele Bethlenhez)
– Od Gustawa do Gaborego (1623), 95. lap (Gusztáv egy másik levele Bethlenhez)
– Ad eundem (Imperatorem Rom.) Abbatis Trium fontium de Bethlem oratio (1623), 99–99^v lap
– Bethlen Gabor do JMP Wdy Belskiego (1626), 100–100^v lap (Bethlen levele egy lengyel úrhoz)
– Sigismundi III RP ad Palatinum Transilvaniae (1626), 103^v lap
– Eiusdem ad Gubernatorem Hungariae (1626), 103^v–104^v lap

- 1399** XIX. századi kézirat, Miscellanea
 – Bethlen Gáborról a 176. oldalon van szó (1618)
- 1540** XVI–XVII. századi kézirat, Miscellanea
 – Bethlen Gáborról a 24. oldalon van szó (1618–1619)
- 1638** XVII. századi kézirat, Miscellanea
 – Epitaphium Gabrielis Bethlen Principis Transilvaniae, 94–94^v lap

IV. Biblioteka PAN, Kraków

- 2253** XVI–XVII. századi kézirat, Miscellanea
 – List Zygmunta III do Gabriela Bethlena (1626), 3670. lap (III. Zsigmond levele Bethlenhez)
 – Gabriel Bethlen do Dzsanibeka Gireja chana (1621), 237v–238. lap (Bethlen levele Dzanibek Girejhez)
 – Gabriel Bethlen do Senatorów polskich (1626), 368. lap (Bethlen levele a lengyel szenátorokhoz)
 – Senatorowie polscy do Gabriela Bethlena (1626), 368v–369. lap (A lengyel szenátorok levele Bethlenhez)
 – Relacje z Węgier o propozycjach tureckich dla Gabriela Bethlena wspólnego uderzenia na Polskę i o sytuacji na Węgrzech, 243^v–244., 248., 249. lap (Hírek Magyarországról arról, hogy milyen javaslatokat kapott Bethlen a törököktől Lengyelország megtámadásával kapcsolatban és jelentés az ottani helyzetről)
- 2256** XVII. századi kézirat, Miscellanea
 – List Gabriela Bethlena do Władysława IV (1619), 43^v–45. lap (Bethlen levele IV. Władysławhoz)
 – Listy Gabriela Bethlena do Zygmunta III (1619), 40–43. lap (Bethlen 2 levele III. Zsigmondhoz)
 – List Stanisława Łubieńskiego do Gabriela Bethlena, 224^v–225. lap (Łubieński levele Bethlenhez)

V. Biblioteka Raczyńskich, Poznań

- 8** XIX. századi kézirat. Rękopisma J. U. Niemcewicza (Niemcewicz kéziratei)³
 – Exemplar litterarum S.R. Mtis ad Gabrielem Bethlem, Palatinum Transilvaniae d. 29 Sept. 1619), a kézirat hetedik darabja
 – Responsum a Gabriele Bethlem (Oct. 1619), ugyanott
- 27** XVI–XVII. századi kézirat, Miscellanea
 – Anno 1620. Formula juramenti quod Bethleem Gabor Imperatori Turcico praestitit ..., a kézirat 198. darabja.
 – Juramentum Turcico Imperatore Gabrieli Bethleem praestitum, ugyanott
 – itterae Bethlehemi Regium Poloniae pro nuptiis invitantes (6 Nov. 1625).
 Responsum a Regia Mte, a kézirat 199b. darabja

³Ezt az anyagot felhasználta Niemcewicz háromkötetes munkájában (*Dzieje panowania Zygmunta III*, Warszawa 1819).

31 II. századi kézirat. Miscellanea

- *lectori Brandenburgico in causa matrimonii Transilvanici*, a kézirat 51b. darabja

VI. Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa

55 XVI–XVII. századi kézirat. Korespondencja biskupa Stanisława Lubińskiego ... (Lubieński püspök levelezése és egyéb iratai)

- *Pisma do Zygmunta III w sprawach bieżącej polityki zagranicznej od Gabora Bethlena (1624)*, 76., 97., 109–111. lap
(Bethlen levelei III. Zsigmondhoz külpolitikai ügyekben)

57 XVII. századi kézirat. Kopie akt i korespondencji z lat 1622–1626 (Akták és levelezések 1622–1626-ból)

- *Puncta (rozejmu) Gabora Bethlena księcia siedmiogrodzkiego z Ferdynandem II (1623)*, 156–161. p.
(A Bethlen Gábor és II. Ferdinánd közötti fegyverszünet feltételei.)

**VII. Biblioteka Zakładu Narodowego im.
Ossolińskich, Wrocław**

175 XVIII. századi kézirat. Miscellanea

- *Copia literarum a palatino Transilvaniae ad dominum Stanislaum Zolkievium, cancellarum regni (Dat in libera civitate nostra Eperies a 1619 22 Septembris)*, 64–64^v lap
- *Respons Xięcia Zbarawskiego, kasztelana krakowskiego na list księcia siedmiogrodzkiego Bethlem Gabora (2 Augusti 1621)*, 90–90^v lap (Zabarawski herceg válasza Bethlen levelére)
- *List X. Zbarawskiego do Gabora Bethlema (3 Decembris 1623)*, 145–145^v. lap (Zabaraski levele Bethlenhez)

187 XVII. századi kézirat. Miscellanea

- *Gabrielis, Hungariae et Transilvaniae principis, approbatio articulorum in conventionione generali conclusorum (Dat. in civitate libera et regia Cassoviens die 18 mensis Februarii a.d. 1623)*, 168–176. lap

200 XVII–XVIII. századi kézirat. Miscellanea

- *Litterae Gabrielis, principis Transilvaniae, ad S.R.M. Poloniae (Datum in civitate nostra Alba Julia die 6 Octobris 1627)*, 388–389. lap
- *Responsum*, 389–391. lap

201 és 202 XVII. századi kéziratok.⁴ Miscellanea

- *Litterae S.R. Mtis ad Gabrielem Bethlem, principem Transilvaniae de exercitu in tractu Scepusiensi collocato (Varsovia a.d. 1624)*, 242. p.
- *Bethlem Gabor, princeps Transilvaniae ad S.R. Mtem. (Dat. in libera*

⁴Mindkét kézirat ugyanazt az anyagot tartalmazza. A megadott oldalszámok a 201-es jelzésű kézíratra vonatkoznak.

civitate Cassoviensi die 14 Maii a. 1624), 378. p.

– Responsum (4 Junii 1624), 379–380. p.

– Uniwersalne strony Gabora, 484–485. p.

(Bethlen irata)

– Zygmunt III do p. miecznika koronnego ze strony tegoż, 485–487. p.

(III. Zsigmond levele Bethlen ügyében)

– Instructio gener. Samueli Targowski, S.R. Mtis secretario et ad ill. principem Transilvaniae Gabrielem Bethlem nuntio (data Varsaviae die 17 Septembris 1624), 539–545. p.

– Instructio eidem secreta, 545–547. p.

– Literae fidei eidem, 547. p.

204 XVIII. századi kézirat

– Forma przysięgi, którą Bethlem Gabor uczynił w Kaszowie przed posłem tureckim a potem do Konstantynopola posłał (die 14 Aug. 1620),

(Bethlen esküszövege a török követ elött)

– Przysięga cesarza tureckiego uczyniona Bethlem Gaborowi (Konst. 14 Sept. 1620) (A török követ esküje Bethlen elött)

208 XVII. századi kézirat. Miscellanea

– Legatio (Georgii Vilhelmi, electoris Brandenburgensis) ad Caes. Mtem et ad regem Poloniae de matrimonio Gabrielis, principis Transilvaniae cum Catherina, marchionissa Brandenburgensi ineundo, 10–12. lap

– Idem elector ad Sigismundum III regem Poloniae de eodem negotio (Dabentur ex arce Coloniensis ad diem Novembris stili Juliani 30 a. d. 1625), 12–14. lap

– Idem ad eundem (Dat Regiomonti die 20 Maii 1627), 26^v–27. lap

– Idem ad eundem (de data 21 Maii cum postsripto de data 25 Maii), 27–27^v. lap

– Idem elector ad Gabrielem Bethlemium principem Transilvaniae (Dabantur Regiomonti Borussorum die 13 Julii a 1627), 38–40. lap

– Gabriel Princeps Transilvaniae ad S.R. Mtem (Dat. in civitate Alba Julia die 6 mensis Octobris 1627), 36^v–37. lap

209 XVII. századi kézirat. Miscellanea – O rzeczach siedmiogrodzkich po śmierci Betlem Gabora, 484^v–486. lap

(Erdélyi dolgokról Bethlen halála után)

– Literae a principe Transilvaniae Gabriele ad R.Mtem (Dat. in civitate Alba Julia die 15 Nov. 1628), 550–550^v. lap – Literae eiusdem ad cancellarium regni

(Dat. ibidem die 18 mensis Novembris a. d. 1628), 550^v–551. lap

236 XVII. századi kézirat. Miscellanea

– Napisy na dziesięciu chorągwiach Gabora Bethlema, 234^v lap (Bethlen tíz zászlójának felirata)

240 XVII–XVIII. századi kézirat. Miscellanea

– List Bethlem Gabora, wojewody siedmiogrodzkiego, rebeliey węgierskiej principis (Dat. Werez 1 Octobris 1619), 83^v–86. lap (Bethlen levele)

- 475** XVII. századi kézirat. Miscellanea
 – List Gabora Bethlema do Stanisława Żółkiewskiego, 50. p. (Bethlen levele Żółkiewskihez)
 – Poselstwo od Betlem Gaborego, wojewody siedmiogrodzkiego, do JMX Marcina Szyszkowskiego, biskupa krakowskiego y do IMP hetmana kor. polnego (S. Koniecpolskiego) przez Kiczera y dwóch szlachciców węgierskich Jerzego Akaja i Jana Torny odprawione w Pińczowie na pogrzebie starosty grodeckiego (die 27 Februarii 1620), 154–163. p.
 (Bethlen három követe Szyszkowski krakkói püspökhöz) – Odpis (Dat. die 27 Februarii 1620 w Pinczowie), 1640–165. p. (Válasz)
- 484** XVII–XVIII–XIX. századi kézirat. Miscellanea
 – Literae ad Gabrielem Bethlem, Transilvaniae principem, 297–298. p.
- 495** XIX. századi kézirat. Miscellanea
 – List Gabora Bethlema, xięcia siedmiogrodzkiego, do Żółkiewskiego, hetmana w. kor. (Dat. in libera civitate Eperjes 1619), 229. p. (Bethlen levele Żółkiewskihez)
- 647** XVII–XVIII. századi kézirat. Miscellanea
 – Epitaphium Gabrielis Bethleem, 118. lap
- 1411** XVIII. századi kézirat. Miscellanea
 – Literae ad eundem regem (Sigismundus III) a Bethleem Gabor, palatino Transilvaniae, rebellions Hungaricae principe, 581–585. p.
- 1453** XVII. századi kézirat. Miscellanea
 – Gustawa list do Bethlem Gabora, xiążęcia siedmiogrodzkiego, 8–9. p.
 (Gusztáv svéd király levele Bethlenhez)

VIII. Wojewódzkie Archiwum Państwowe, Wrocław

- Fürstentum Oels Rep. 33 I 147, Rep. 33 I 55a
- Fürstentum Oppeln-Ratibor Rep. 35 II 7c⁵

---

⁵Az itt található anyagokat J. Leszczyński használta fel fent említett munkájában.